

DATOVÉ SCHRÁNKY A MOŽNOSTI JEJICH VYUŽITÍ

MILOSLAV HRDLIČKA

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Tento příspěvek se zabývá komunikací prostřednictvím datových schránek. V první části příspěvku je pojednáno o doručování pomocí datových schránek v civilním soudním řízení. Zde jsou také uvedeny vybrané aktuální problémy, které v dnešní době při doručování za pomoci datových schránek vyvstávají. Další část obsahuje zamyšlení nad možným použitím datových schránek pro soukromoprávní komunikaci se zaměřením na zhodnocení možnosti a vhodnosti použití datových schránek ke kontraktaci.

Key words in original language

Datové schránky, zaručený elektronický podpis, elektronická kontraktace, doručování.

Abstract

This contribution deals with the communication through data boxes. The contribution in its first part is focused on the serving by means of data boxes within the civil legal procedure. It introduces not only selected actual problems, which are nowadays arisen during the process of serving through data boxes, but it also outlines some solution. Next part gives a thought to a possible using of the data boxes within the private communication among private subjects. This part deals with the use of data boxes for electronic contracting and its advisability.

Key words

Data boxes, advanced electronic signature, electronic contracting, serving.

V současné době jsou patrné tendence k dosahování různých úspor prakticky ve všech odvětvích lidského konání. Dalším typickým trendem je také snaha o elektronizaci řady institutů, které je nejčastěji odůvodňováno právě s odkazem na urychlení, zkvalitnění a zefektivnění dané činnosti. Tyto fenomény se nevyhýbají zcela logicky ani prostředí právnímu. Zde je taktéž možné pozorovat zejména tendence k elektronizaci různých úkonů. Elektronizace zasahuje např. i do problematiky doručování různých dokumentů (některá podání, rozhodnutí, ale také i oferta či akceptace při procesu kontraktace). V poslední době je velice aktuální problematika související s novým prostředkem, kterého je možné při komunikaci použít. Tímto prostředkem jsou datové schránky, jejichž právní úpravu obsahuje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Elektronické doručování ale není institutem novým, kterého by bylo možné použít až od nabytí účinnosti zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Již dříve bylo podle ustanovení některých právních předpisů možné použít elektronickou komunikaci nejen k doručování. Např. podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů(dále jen „občanský soudní řád“) bylo možné učinit některá podání v elektronické podobě. Takovéto podání muselo být do tří dnů doplněno písemným originálem. Tento požadavek neplatil pro podání, která byla opatřena tzv. uznávaným elektronickým podpisem.¹ V praxi se ale vyskytovala i situace, kdy bylo doplnění elektronického podání písemným požadováno i v případech elektronického podání opatřeného zaručeným elektronickým podpisem založeném na kvalifikovaném certifikátu. K této problematice se vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu č. IV. ÚS 319/05, kde je uvedeno: „Povinnost stěžovatele uvedená v § 42 odst. 3 občanského soudního řádu, tedy písemně doplnit své elektronické podání do tří dnů, se nevztahuje na podání v elektronické podobě, jestliže je k němu připojen uznávaný elektronický podpis dle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů.“² Použití zaručeného elektronického podpisu je možné využít i v dnešní době.³

Datové schránky byly zřízeny zákonem č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. S přijetím tohoto zákona souvisela i celá řada změn v mnoha procesních právních předpisech. Zavedení tohoto institutu spolu ale neslo a nese řadu často závažných problémů. Za zmínku jistě stojí i to, že tento předpis byl několikrát novelizován ještě před nabytím účinnosti, což je velice zajímavý jev, který není obvyklý. Tento postup ukazuje na to, že s právní úpravou tohoto institutu vznikala řada problémů, které se zákonodárce snažil rychle(podle mého názoru ale ne vždy správně) řešit přijetím úpravy nové. Obecně je tento jev z pohledu právní teorie vnímán negativně a je často kritizován.⁴ Dále je třeba zmínit i řadu praktických problémů, které vynikaly již před spuštěním systému datových schránek. Za všechny je možné uvést např. situaci, kdy v případě velkých subjektů(např. velká akciová společnost) muselo být těmito subjekty přijata řada vnitřních předpisů, které upravovaly postupy, za pomoci kterých bylo manipulováno právě s datovou

---

¹ § 11 odst.1 zákona č. 227/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

² Nález Ústavního soudu ze dne 24.4.2006, sp. zn. IV.ÚS 319/05

³ Srovnej § 42 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu v aktuálním znění.

⁴ Smejkal, V: Datové schránky v právním řádu ČR : zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem, Praha: ABF, 2009, 176 s, ISBN 9788086284781

schránkou tohoto subjektu(kdo bude spravovat datovou schránku, jakým způsobem se budou přeposílat datové zprávy na konkrétní pracoviště, atd.)

Pojem datových schránek je definován zákonem č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů a to v § 2. Datová schránka je elektronické úložiště, které plní tyto funkce:

- a) doručování orgány veřejné moci,
- b) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci,
- c) dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob.⁵

Pro porozumění tomuto pojmu je možné s notnou dávkou zjednodušení přirovnat jeho fungování k e-mailové schránce. Toto přirovnání je ale možné jen v té nejjobecnější rovině, protože datové schránky se v konkrétních aspektech značně liší. Systém datových schránek je v daleko vyšší míře zabezpečen proti jakékoli neoprávněné manipulaci. Požadavek bezpečnosti je stejně jako u všech elektronických způsobů komunikace často diskutován. Zde je tento požadavek ještě podpořen tím, jaký okruh zpráv je do datových schránek možné doručit a hlavně jaké následky s doručením do datové schránky spojuje právní řád. Co se týče technického zabezpečení je třeba zmínit, že systém datových schránek provozuje Česká pošta, s. p. S tímto subjektem bylo bohužel v minulosti spojováno několik záporných situací, je ale nutné podotknout, že Česká pošta, s.p. je jedním ze tří poskytovatelů certifikačních služeb(tzv. akreditovanou certifikační autoritou) pro vytvoření a používání zaručeného elektronického podpisu.⁶ Česká pošta s. p. proto disponuje jak technickým tak i personálním zázemím, které musí být na vysoké úrovni. Systém datových schránek je provozován za použití velice podobných bezpečnostních metod, postupů a v neposlední řadě technického zařízení jako je tomu u zaručeného elektronického podpisu. Když k těmto poznatkům přidáme fakt, že zabezpečení zaručeného elektronického podpisu je na velice vysoké úrovni a jakákoli neoprávněná manipulace s ním(např. jeho falšování, nebo falšování zprávy tímto podpisem řádně opatřené) je jen velice těžko proveditelná, není podle mého názoru nutné k tomuto systému přistupovat od počátku s přehnanou nedůvěrou. Je samozřejmě možné o nějaké formě zneužití institutu datové schránky do budoucna uvažovat, ale míra takového rizika není podle mého názoru o mnoho vyšší, než např. u zaručeného elektronického podpisu. Pro zhodnocení skutečné situace je ale nutné vyčkat, jaké problémy přinese používání datových schránek v praktickém každodenním životě. Dále je nutné též apelovat na všechny subjekty, kterým byly datové schránky zřízeny, aby postupovaly při jejich

---

⁵ § 2 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Dalšími poskytovateli jsou eIdentity a. s. a První certifikační autorita a. s.

využívání co nejbezpečněji,⁷ čímž mohou případnou možnost zneužití tohoto systému též značně snížit.

Z uvedené definice je možné dále dovodit to, že datové schránky mohou sloužit nejen k doručení prováděnému orgány veřejné moci, ale i na komunikaci směřující od subjektů vůči orgánům veřejné moci. Komunikace může tedy probíhat oboustranně a obousměrně a datové schránky tedy mohou využít i jakékoli subjekty k učinění různých podání k orgánům veřejné moci. Dále je možné jejich prostřednictvím komunikovat i s jinými subjekty, které mají datovou schránku zřízenou a nejsou orgánem veřejné moci. Tato zákonem daná možnost je podle mého názoru velice důležitá.

Datová schránka může být zřízena buď na žádost některého subjektu, nebo přímo na základě zákona. Datové schránky zřizuje(a i dále spravuje) Ministerstvo vnitra.⁸ Zákon stanovuje, komu se datová schránka zřizuje vždy. K této problematice je podle mého názoru nutné uvést minimálně tyto poznámky. Zákon č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů vyjmenovává subjekty, kterým musí být zřízena datová schránka obligatorně. U nově vzniklých subjektů, na které tato povinnost dopadá, jim bude datová schránka zřízena po jejich vzniku.⁹ Subjekty, kterým není datová schránka zřízena obligatorně, mohou o její zřízení požádat. V takovémto případě jim Ministerstvo vnitra datovou schránku zřídí, a tyto subjekty budou moci datových schránek využívat a tedy i orgány veřejné moci(a další subjekty) budou moci komunikovat prostřednictvím datových schránek s těmito subjekty. Důležitou otázkou je, v jakých případech se bude doručovat do datové schránky a kdy bude možné použít jiný způsob doručení. O této problematice je blíže pojednáno v dalších částech tohoto příspěvku.

Jednou z nejdůležitějších otázek se kterou právní řád spojuje řadu následků je problematika určení okamžiku doručení dokumentu(zprávy). O této problematice bude též pojednáno v souvislosti s konkrétními situacemi v dalších částech tohoto příspěvku.

Jako jeden z posledních těchto úvodních poznatků je třeba podle mého názoru zmínit tzv. informační systém datových schránek. Tento systém provozuje Česká pošta, s. p. a je jedním z informačních systémů veřejné správy.¹⁰ Systém zaznamenává řadu právně důležitých údajů, které je možné

---

⁷ Jako doporučení je třeba na prvním místě uvést bezpečnostními experty v oblasti informačních technologií zmiňovanou nutnost opatrného nakládání s přístupovými údaji(typicky heslo).

⁸ § 2 zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon ukládá různým subjektům(např. notářské komoře) povinnost informovat Ministerstvo vnitra o vzniku subjektu, kterému musí být datová schránka zřízena.

¹⁰ Problematika informačních systémů veřejné správy je upravena zejména zákonem č. 365/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

následně dohledat a zjistit. K nejdůležitějším patří zachycení identifikace osoby, která se do datové schránky přihlásí a především určení časového okamžiku, kdy se některá osoba do datové schránky přihlásila. Oba tyto aspekty jsou právně velice významné skutečnosti, se kterými právní řád spojuje řadu následků, kterým se ale chci konkrétně věnovat dále v průběhu tohoto příspěvku. Důležitou poznámkou je také to, že ani provozovatel, ani správce systému nemají právo přístupu do datové schránky jiných subjektů.

V současné době je tedy možné (za splnění zákonem stanovených podmínek) použít k elektronickému doručování jak různých forem elektronické komunikace (typicky e-mailové zprávy) tak i datových schránek.

V tomto příspěvku bude dále pojednáno o využití elektronického doručování v oblasti občanského práva procesního a dále i několik poznámek k soukromoprávní komunikaci jako takové.¹¹

2. DORUČOVÁNÍ PODLE OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU

Občanský soudní řád (dále jen OSŘ) obsahuje úpravu doručování v § 45 a násl. Tato úprava prodělala nejednu změnu a z jejího vývoje je možné pozorovat stále větší příklon k elektronickým způsobům doručení (v současné době se jedná především právě o doručení prostřednictvím datové schránky).

Pokud je třeba nějaký dokument doručit, uvádí OSŘ několik možných způsobů. V první řadě je podle ustanovení § 45 odst. 1 OSŘ možné doručení přímo soudem při jednání nebo při jiném úkonu (tedy tzv. krátkou cestou). Pokud je doručení tímto způsobem možné, je asi nejlepším způsobem poskytujícím největší míru jistoty o okamžiku a okolnostech doručení. OSŘ tento způsob doručení tedy preferuje nad ostatními právě díky výše naznačeným pozitivům. Tento způsob doručení dokumentu je možné podle mého názoru doporučit.

Využití výše uvedeného postupu ale není možné zdaleka vždy. OSŘ poté uvádí, že dalším možným způsobem doručení je elektronické doručování do datových schránek¹². Tento způsob je možné za současného stavu označit jako cestu před jinými způsoby doručení (např. doručení prostřednictvím doručujícího orgánu) jednoznačně upřednostňovanou.

K tomu, aby bylo možné využít datových schránek, je samozřejmě nutným předpokladem to, aby měly subjekty zřízenou datovou schránku. V oblasti civilního procesu je typickou situací ta, kdy na straně jedné bude vystupovat soud a na straně druhé účastník řízení. Jednotlivé soudy mají zřízenou datovou schránku obligatorně přímo na základě zákona č. 300/2008 Sb., ve

---

¹¹ Elektronického doručování lze použít i např. v právu správním.

¹² § 45 občanského soudního řádu v aktuálně platném znění.

znění pozdějších předpisů. Účastník řízení na druhé straně ale datovou schránku zřízenou mít může, ale také nemusí.¹³ V případě, že datovou schránku bude mít zřízenou, měl by podle mého názoru soud v souladu s ustanovením § 45 občanského soudního řádu¹⁴ primárně doručit písemnost na elektronickou adresu do datové schránky.

Další podmínkou, která musí být splněna, je ta, že podle ustanovení § 17 zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů jsou do datové schránky doručovány ty dokumenty, jejichž povaha to umožňuje. Podle mého názoru tento požadavek platí jak pro dokumenty vytvořené soudy, tak i pro dokumenty tvořené jednotlivými subjekty. I tato definice může působit problémy. Datové schránky slouží již z povahy věci k doručování dokumentů, které existují v elektronické podobě.

Problém tedy nastává v okamžiku, kdy dokument v elektronické podobě původně neexistuje. Zákon č. 300/2008 Sb., upravuje také institut konverze dokumentu.¹⁵ Konverzí dokumentu se rozumí úplné převedení listinného dokumentu na elektronický a naopak. Součástí této konverze, kterou na žádost provádějí jednak kontaktní místa veřejné správy (Czech Pointy) a jednak advokáti (za přesně specifikovaných podmínek) a dále pro vlastní potřebu ji mohou z moci úřední provádět orgány veřejné moci pro výkon své působnosti¹⁶, je i tzv. ověřovací doložka, která obecně říká, že konvertovaný dokument je v naprostém souladu s originálem.

Při doručení nějakého dokumentu do datové schránky je třeba zabývat se konkrétně okamžikem doručení. Právě tento okamžik je klíčový pro řadu skutečností. Pokud je zpráva odeslána do datové schránky, je takováto zpráva doručena přihlášením osoby, která má takový rozsah oprávnění, že si objektivně může tuto zprávu přečíst. Není tedy třeba, aby si tato osoba zprávu notně fakticky přečetla, ale důležitý je právě okamžik přihlášení se do své datové schránky.¹⁷ Informační systém datových schránek eviduje i okamžik přihlášení do datové schránky a tento údaj je možné i s časovým odstupem dohledat a případně použít (typicky k prokázání dané skutečnosti). Pokud se oprávněná osoba do datové schránky nepřihlásí do 10 dnů od uložení zprávy do této schránky, považuje se zpráva za doručenu uplynutím právě posledního dne této lhůty. Tímto způsobem je tedy zákonem konstruováno náhradní doručení daného dokumentu. Toto

---

¹³ Viz výše a také zákon č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ Občanský soudní řád neupravuje některé jednotlivé aspekty doručení prostřednictvím datových schránek. Při doručování do datové schránky se bude postupovat podle ustanovení zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Právní úprava je obsažena v § 22 a násl. zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ Viz. § 23 zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Viz § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů

náhradní doručení je použitelná jen v případě doručení dokumentu od nějakého orgánu veřejné moci směrem k subjektu.

K této problematice je třeba uvést hned několik poznámek. Protože následky doručení některých dokumentů mohou být pro subjekty značné, jsou zákonem stanoveny situace, kdy náhradní doručení není možné.¹⁸ Dále je třeba také zmínit ustanovení § 17 odst. 5 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že proti tomuto náhradnímu doručení je možné za jiným právním předpisem stanovených podmínek namítat neúčinnost. V případě civilního procesu je podle § 50d občanského soudního řádu možné namítat neúčinnost doručení, pokud subjekt prokáže, že se s tímto dokumentem nemohl z omluvitelného důvodu seznámit.

Klíčovým pojmem je „omluvitelný důvod“. Tento pojem je používán již v případech klasického doručení prostřednictvím např. držitele poštovní licence. Elektronické doručování do datové schránky je ale natolik specifickým institutem (popřípadě elektronická komunikace jako taková je natolik specifickým institutem), že bude podle mého názoru třeba nazírat na „omluvitelné důvody“ jinak. Některé argumenty, proč se subjekt nemohl se zprávou seznámit, budou v těchto případech nepoužitelné a naopak některé nové mohou vyvstat. Např. datová schránka je dostupná prakticky kdykoli a z jakéhokoli místa na Zemi. Tyto specifika budou podle mého názoru s těžejší pro posuzování konkrétního případu neúčinnosti doručení.

3. DATOVÉ SCHRÁNKY Z POHLEDU SOUKROMOPRÁVNÍ KOMUNIKACE MEZI SOUKROMÝMI SUBJEKTY

I když se s institutem datových schránek setkáváme poměrně krátkou dobu (a v souvislosti s komunikací mezi soukromými subjekty jsou datové schránky diskutovány po ještě kratší čas), můžeme již teď vyvodit několik závěrů a prezentovat i několik názorů, které byly v této souvislosti u odborné veřejnosti vyřčeny. Další část příspěvku bude zaměřena na proces kontraktace a možné využití datových schránek v jeho průběhu.

Využití datových schránek pro soukromoprávní komunikaci z praktického hlediska nic nebrání. Elektronická komunikace je v dnešní době již značně rozšířena. Systém datových schránek v sobě nese řadu specifík, typických pouze pro tento institut. Podle mého názoru pak přináší datové schránky pro kontraktaci jak potencionální výhody, tak nevýhody.

V souvislosti s výhodami zaujímá jednu z klíčových pozic informační systém datových schránek, o kterém bylo již pojednáno obecně výše v tomto příspěvku. Vedení tohoto systému třetím nezávislým subjektem je jedním z odlišení systému datových schránek od "obyčejné" elektronické komunikace (typicky prostřednictvím e-mailu), protože u prosté elektronické

---

¹⁸ Jedná se o doručení některých zásadních dokumentů jako je např. trestní příkaz.

komunikace se s podobným systémem nesetkáme. Informační systém datových schránek a údaje v něm vedené mohou podle mého názoru podstatně zlepšit postavení subjektu (např. strany smlouvy) při případné nutnosti prokázat nějakou rozhodnou skutečnost. Je obecně známé to, že pokud je k uzavření smlouvy použita elektronická komunikace prostřednictvím kupříkladu e-mailových zpráv, je jakákoli následná snaha subjektu o prokázání nějaké skutečnosti (např. doručení či nedoručení akceptace návrhu na uzavření smlouvy, či dokonce o obsahu oferty nebo akceptace) velice těžkým a často nemožným úkolem. Tato situace je velice složitá hlavně v případech, kdy druhá strana něco popírá a neposkytne k prokázání určité výše uvedené skutečnosti součinnost.¹⁹ Právě informační systém datových schránek by mohl být při prokazování vybraných skutečností jednoznačným přínosem.

V první řadě je ale třeba se vypořádat se základní otázkou, zda vůbec je možné datové schránky ke kontraktaci využít. Tato možnost je podle mého názoru dána v souladu s ustanovením § 2 spolu s ustanovením § 18a zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zde je mimo jiné stanoveno, že datová schránka je použitelná pro dodávání dokumentů mezi soukromými subjekty. K těmto dokumentům je možné jistě přiřadit i ofertu a akceptaci.

Dalším důležitým aspektem, je určení okamžiku doručení nějakého dokumentu. Zákon č. 300/2008 Sb. se s touto problematikou vypořádává taktéž v ustanovení § 18a odst. 2. Zde je stanoveno, že dokument je při soukromoprávní komunikaci doručen až okamžikem, kdy příjemce potvrdí odesílateli prostřednictvím datové schránky přijetí dokumentu. Toto ustanovení je velice problematické pro budoucí využívání datových schránek nejen ke kontraktaci. Pokud budeme vycházet z textu tohoto ustanovení, je nutné konstatovat, že se jedná o naprosto jasně konstruované pravidlo. Dodržování tohoto požadavku ale bude v praxi znamenat podstatnou nevýhodu pro používání datových schránek. Pokud nebude druhý subjekt "chtít" a nepotvrdí odesílateli převzetí dokumentu, nebude tento dokument podle požadavků zákona č. 300/2008 Sb. doručen.

V souvislosti s touto problematikou je možné již pozorovat zajímavou diskusi. V literatuře se objevují např. tyto názory: "Ve skutečnosti je třeba přistupovat k výkladu § 18a odst. 2 ZDS jinak, z pozic soukromého práva."²⁰ Jako argumenty jsou uváděny obecné principy pro doručení oferty nebo akceptace, které jsou obsaženy v občanském zákoníku²¹. Dále je

---

¹⁹ Tato situace je naprosto převažující.

²⁰ Lze doručovat fikci do datové schránky mezi soukromými osobami?. JINÉ PRÁVO [online]. Změněno 25.1.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html>>

²¹ § 43 a násl. občanského zákoníku

uváděna i judikatura Nejvyššího soudu²², kde se Nejvyšší soud vyjadřuje k problematice okamžiku doručení. Poznatky z výše uvedených pramenů lze podle mého názoru shrnout tak, že obecně je za okamžik doručení považován moment, kdy dokument dojde do sféry adresáta. Není přitom nutné, aby se subjekt fakticky s danou zprávou seznámil, ale je nutná objektivní možnost subjektu se s dokumentem seznámit. S odkazem na výše uvedené je tedy uváděno, že by bylo možné k ustanovení § 18a odst. 2 "přistupovat z pozic soukromého práva"²³ a považovat dokument za doručení již právě okamžikem, kdy objektivně dojde do sféry adresáta. Pokud bychom s tímto souhlasili, je možné v případě datových schránek za tento okamžik jistě označit již doručení zprávy do datové schránky adresáta. Z povahy institutu datových schránek je podle mého názoru patrné, že prostor datové schránky je možné považovat za sféru adresáta, se kterou se může objektivně seznámit. Zde navíc ještě vyvstávají nové možnosti, protože datové schránky umožňují přihlášení subjektu prakticky kdykoli a z jakéhokoli místa na světě.

S těmito názory někteří autoři polemizují.²⁴ Podle mého mínění naprosto oprávněně. Ustanovení § 18a je formulováno naprosto jasně. Podle mého názoru se jedná o ustanovení speciální oproti obecné úpravě v občanském zákoníku, které upravuje specifický způsob komunikace. Myslím si tedy, že při použití datových schránek je třeba dodržet požadavky stanovené tímto speciálním ustanovením. Je zřejmé, že toto ustanovení bude způsobovat řadu problémů a bude často "ničit" možnosti, které by jinak mohly datové schránky nabízet. Pro mnoho subjektů toto bude dalším argumentem pro "nepoužití" datových schránek. Zákonodárce nicméně přijal toto ustanovení a je třeba vzít toto v potaz.

Dalším momentem, který byl diskutován,²⁵ je, zda by nebylo možné i pro soukromoprávní komunikaci použít náhradní doručení, jak ho stanovuje zákon č. 300/2008 Sb. v ustanovení § 17 odst. 4. Náhradní doručení spočívá v tom, že pokud se do datové schránky nepřihlásí oprávněný subjekt, je dokument doručen desátým dnem ode dne dodání do datové schránky. Ani zde ale podle mého názoru není možné o použití tohoto způsobu uvažovat. Citované ustanovení je použitelné jen pro případy, kdy je doručováno

---

²² Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2622/2006

²³ Lze doručovat fikci do datové schránky mezi soukromými osobami?. JINÉ PRÁVO [online]. Změněno 25.1.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html> >

²⁴ Viz následná diskuse k článku : Lze doručovat fikci do datové schránky mezi soukromými osobami?. JINÉ PRÁVO [online]. Změněno 25.1.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html> >

²⁵ Lze doručovat fikci do datové schránky mezi soukromými osobami?. JINÉ PRÁVO [online]. Změněno 25.1.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html> >

nějakému subjektu některým z orgánů veřejné moci.²⁶ Není tedy podle mého názoru možné o použití náhradního doručení v této podobě v soukromoprávní komunikaci uvažovat. Náhradní doručení upravené v ustanovení § 17 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů, je institutem typicky veřejnoprávním, a není ji podle mého názoru možné aplikovat na sféru soukromého práva.

Výše uvedené závěry vyznívají jednoznačně negativně pro použití datových schránek při kontraktaci. Dále bych ale chtěl zmínit i některá, podle mého názoru, pozitiva. Jako první bych se chtěl ještě jednou blíže vrátit k informačnímu systému datových schránek. Jak již bylo naznačeno výše, jedná se o jeden z informačních systémů veřejné správy. V tomto systému je vedeno a zálohováno řada informací, které by bylo podle mého názoru možné použít k prokázání určitých skutečností. Právě lepší prokazatelnost je velice podstatným předpokladem pro zvýšení důvěry subjektů v tento institut a elektronickou kontraktaci jako takovou. Dalším pozitivem je podle mého názoru to, že systém datových schránek umožňuje i identifikaci subjektu, který nějaký úkon provede.²⁷ Tento systém eviduje, který subjekt se do datové schránky přihlásí. Do datové schránky se přihlašuje pomocí pro každý subjekt jedinečných přístupových údajů. Výše uvedené spolu s ustanovením § 9 odst. 2²⁸ podle mého názoru znamená, že pokud se někdo přihlásí do datové schránky pomocí přístupových údajů, je možné považovat tento subjekt za subjekt, kterému byly vydány přístupové údaje.

Vedle výše uvedeného je možné dále upozornit, že i komunikace prostřednictvím datových schránek v sobě nese obecné výhody jakékoli elektronické komunikace. Na prvním místě je třeba za všechny jmenovat rychlost této komunikace. Správné využití elektronických prostředků v sobě může také nést řadu úspor zejména časových.

4. ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ

Tento příspěvek se zabýval problematikou datových schránek a možnostmi jejich využití v současné době. Z příspěvku je patrné, že se jedná o institut v mnoha ohledech poměrně rozporuplný. Institut datových schránek je ideou, kterou je možné jistě označit za pozitivní a z budoucího pohledu i potřebnou. Otázkou zůstává, zda datové schránky již v dnešní době naplňují funkce, pro které byly vytvořeny. Myslím si, že v mnoha ohledech prozatím ne. Dále je třeba zmínit také to, že samotná právní úprava poměrně často klade z mého pohledu zbytečné a ne zcela logické požadavky, které poté

---

²⁶ V souladu s dikcí ustanovení § 17 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů

²⁷ Identifikace subjektů je dnes možné i při běžné elektronické komunikaci a to prostřednictvím zaručeného elektronického podpisu.

²⁸ Plné znění ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů : "(2) Osoba oprávněná k přístupu do datové schránky je povinna zacházet s přístupovými údaji tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití." -

opět snižují a zmenšují možnosti datových schránek. V tomto příspěvku nebylo možné zabývat se veškerými aspekty datových schránek. Mnou provedený výběr se soustředí na podle mého názoru zajímavé a aktuální problémy. V první části jsou zmíněna některá teoretická východiska pro uvedení do problematiky. Dále je diskutováno doručování pomocí datových schránek v oblasti civilního procesu. Poslední část prezentuje některé z aktuálních názorů na problematiku použití datových schránek pro kontraktaci, především na problematiku určení okamžiku doručení nějakého dokumentu.

Literature:

- Fiala, J., Kindl M., a kol: Občanský zákoník : komentář I.díl(§ 1 až 487), Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 866 s, ISBN 9788073573959
- Švestka, J. a kol: Občanský zákoník : komentář I. § 1 - 459, Praha: C.H. Beck, 2009, 1373 s, ISBN 9788074001086
- Eliáš, K., a kol: Občanský zákoník : velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 1. svazek, § 1 - 487, Praha: Linde, 2008, 1391 s, ISBN 9788072016877
- Smejkal, V: Datové schránky v právním řádu ČR : zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem, Praha: ABF, 2009, 176 s, ISBN 9788086284781
- David, L., a kol: Občanský soudní řád : I. díl (§ 1 až 200za), Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 1072 s, ISBN 9788073574604
- Drápal L., Bureš, J., a kol: Občanský soudní řád : komentář I. § 1 až 200za, Praha: C. H. Beck, 2009, 1579 s, ISBN 9788074001079
- Drápal L., Bureš, J., a kol: Občanský soudní řád : komentář II. § 201 až 376, Praha: C. H. Beck, 2009, 1581 - 3343 s, ISBN 9788074001079
- Dávid, Radovan: Elektronizace procesních úkonů. Právní fórum. 2009, č. 2, s. 57. ISSN 1214-7966
- Smejkal, Vladimír: Další informace k datovým schránkám a konverzi dokumentů. Bulletin advokacie. 2009, č. 7, s. 22. ISSN 1210-6348
- Smejkal, Vladimír: Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Bulletin advokacie. 2009, č. 6, s. 28. ISSN 1210-6348

- Nález Ústavního soudu ze dne 24.4.2006, sp. zn. IV.ÚS 319/05
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2622/2006
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška ministerstva vnitra č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška ministerstva vnitra č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- Lze doručovat fikcí do datové schránky mezi soukromými osobami?. JINÉ PRÁVO [online]. Změněno 25.1.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html>>
- Datové schránky přešly na SHA-2. LUPA.CZ [online]. Změněno 24.5.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/datove-schranky-presly-na-sha-2/>>

Contact – email

Miloslav.Hr@seznam.cz